

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Defensio Locorum S.
Scriptvrae. De Ecclesia Catholica, Et Eivs Pastore
Episcopo Romano, B. Petri, principis Apostolorum
successore, libri duo. Aduersus nugatorias ...**

**Torres, Francisco de
Coloniae Agrippinae, 1580**

VD16 ZV 18729

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33634

” Ergis deinde, Sed video, inquis, scrupulum, qui te male habet. vereris enim, vt hæc Pauli verba, Non potest dicere caput pedibus, nō estis mihi necessarij, recte possint convenire Christo. Hoc scrupulo me ait sic à Paulo liberari: Quāuis enim, inquis, Christus quatenus est æternus ille λόγος, & ipsa perfectio, non habet opus vllis hominibus, sic enim implet omnia, & impleri non potest, Sicut Apostolus ait, qui adimpletur omnia in omnibus, tamen quatenus Christus est caput Ecclesiæ, habet opus corpore & membris, vt sit caput. hæc enim adeo sunt inter se relata; vt nō possit esse caput sine corpore. Videamus qualis sit ista tua servuli mei liberatio: an sit potius mera cauillatio, repugnatiæ & mendacio plena.

Cauillatio Antonij mendacio, & repugnatiæ plena.

tu Antoni principio huius capituli, cum rationem propositam similitudinæ explicares, scripsisti, quemadmodum licet alia membra alijs nobiliora ac prestantiora videantur, omnia tamen communi vinculo continentur, & tam arcte cohaerent, vt alia sine alijs esse non possint, quin corpus ipsum perimatur, ita quamvis in ecclesia quidam sint spiritualibus illis χριστιani illustriores, qui tamen cum reliquis membris vnum, idemque corpus efficiunt, non debent alias negligere; quasi sine illis possint in Ecclesia corpore subsistere. rursus, qui minus excellunt, non debent tamen abducere animos, quasi ad corpus Ecclesia ideo non pertinent, quod donis πνευματικōis non aequaliter ut alijs, prædicti sunt. Hoc modo Paulus virisque consultum voluit, dum alias ab arrogantia reuocat; alias vindicat & contemptu; & omnes in uno eodemque Ecclesia corpore coniungit. Hactenus tu. Hanc vocas sententiam Pauli, scopum, & redditionem similitudinis, & hac à me sperni dicis, & à tergo relinquis, vt verbis tuis utar. quero abste Antoni, si caput in ea Pauli similitudine interpretari oportet, vt vis, Christum, quomodo interpretationem istam ad sententiam, & scopum Pauli, & ad redditionem similitudinis, quam dixisti, accommodabis? An voluit Paulus, vt verbo tuo utar, consultum esse capiti Christo, & reuocare eum ab arrogantia, & pedes, quibus non potest dicere, non estis mihi necessarij, à contemptu vindicare? non vides quemadmodum ratio connexi cogit te. si superius concedas, id est, esse caput in hac similitudine accipendum de Christo, quia non sit aliud caput Ecclesia, quæ est corpus Christi, concedendum esse inferius, id est, consultum esse capiti Christo, ne arroganter inferiores contemneret? qui conuenit, vt de Domino charismatum & eorum datore dicatur, nō potest dicere caput pedibus, id est ei, qui habet charisma ministrandi, quales sunt Diaconi in ecclesia, non estis mihi necessarij? Etenim sicut Apostol. de lege dixit, quacunq; lex loquitur,

q;s, q;

⁊ qui sunt in lege, loquitur; sic dicendum est, quacunque scriptura noua loquitur, ⁊ qui sunt in Euangelio, & quibus datum est Euangelium, loquitur: hoc igitur, non potest caput dicere pedibus, non estis mihi necessarij, ⁊ qui conuenit, qui charisma praesidendi acceperunt, ut Apostoli & eorum successores, & reliqui Episcopi, & primus omnium Petrus, & eius successores. Iste enim, & in eis Petro, & successoribus eius consultum voluit Christus, qui in Paulo loquebatur: sicut per se ipsum consuluit, cum dixit Apostolis, qui maior est inter vos; sit sicut minister. Profecto qui iussit, ut esset sicut minister, qui maior esset, id est, caput in Apostolis, iussit, ut non contemneat ministros, qui sunt spirituales pedes. Deinde, cum dicit Apostolus, in illa similitudine, non potest oculus dicere manui, operatu non indigeo, sicut donum cum dono, id est, creaturam cum creatura comparat, Charisma enim, siue maius, siue minus, aliquid creatum est: sic cum caput comparat cum pedibus, id est, summum charisma cum insimo, creaturam itidem cum creatura confert, at caput Christus non est creatura, sed creator, non igitur caput de Christo accipendum est. Quomodo enim à comparatione creaturarum ad comparisonem creatoris cum creatura transisset Apostolus? Hinc iam intelliges, vtrum tu scrupulum mihi exemeris, an ego tibi ingresserim. Tu igitur, quod mibi falso obieciisti, tu ipsius Pauli sententia à tergo relictā, omisso scopo, spreta similitudinis redditione, in fallaci interpretatione capitū ex analogia Pauli, insidias collocasti. Sed videamus tandem de liberatio- ne scrupuli Dialectica, quam attulisti, & quia dicis, me summa genera κατηγορίā confundere, nempe Substantiam cum Relatione, doceamus Aristotele in authore, te hoc committere, quod tu dixisti more tuo, sed non probasti. Et amerat subiectienda ratio, quia aliter probare non poteras, subiecisti statim, si de his hactenus; vt intelligant qui te legunt, & audiunt, quam sis mirus & ver disputator. Ita igitur exponis verum esse, quod Paulus ait, non posse caput dicere pedibus, non estis mihi necessarij, quia Christus, inquis, quatenus est caput Ecclesiae, habet opus corpore & membris, vt sit caput. Quid? si potest esse caput sine pedibus; quomodo non potest dicere caput pedibus, non estis mihi necessarij? An adeo sunt inter se relata caput & pedes, vt non possit esse caput sine pedibus, quorum caput sit? quomodo rationem relationis, ad caput, & pedes accommodabis, vt scrupuli liberationem conficias? hic enim si meministi, erat scrupulus, quomodo Christus caput non potest dicere pedibus, non estis mihi necessarij? an dices, caput & pedes esse inter se relata, vt caput & corpus dixisti? Quid? quod nec caput est τὸ πρόσωπον, hoc est eorum, que inter se propriè & verè referuntur. Tuus Aristoteles hoc ait, in predicamento eorum, que sunt ad aliquid. Quod, vt video, ignoras; cum tamen extremi Dialectici non ignorent, vt videant sui, quantus sis in quibus te iactas.

Quomodo
Antonius
ignorat q
extremi
Dialectici
monigae-
tant.

Primum. si sustinere velles esse caput eorum, que ad aliquid, idem Aristoteles re-
dovuit, non propriè referri ad corpus, sicut nō propriè refertur ad animal, quia
non quatenus est animal, inquit ille, caput habet. Magis verò propriè, inquit
Arist. refertur, si dicatur κεφαλὴ πέφαλωτός, id est, caput capitati. Verum idem
Philosophus, postquam quæstionem posuit, virum aliqua substantia diceretur esse
eorum, que sunt ad aliquid, et in primis substantijs, siue tota sint, vt hic homo, hic
bos, siue partes, vt hac manus, hoc caput, docuit verū esse non dici ad aliquid. nō
enim dicitur, hic homo alicuius hic homo; hac manus, siue hoc caput alicuius hac
manus, vel hoc caput. Dixit postea de secundis substantijs, dubitari posse, vt ca-
put, inquit, alicuius caput, manus alicuius manus. Sed concludit tandem in his,
que sunt ad aliquid, necesse esse (quod quidem in singularibus cernitur) vt si qui
hoc ἄφεριτον τάκτον, id est, definitè scit ad alterum referri, vt illud item ad quod
refertur, definitè sciat. nisi enim sciat definitè, cuius hoc duplum sit, neque certè
duplum esse scit. At caput, inquit, & manum, & singula eiusmodi, qua sunt
substantia, possumus cognoscere definitè & certò; ad qua autem referantur, non
est necesse scire: cuius enim sit hoc caput, aut cuius hac manus, non possumus. Et
summa ge-
nera Prædi-
būr ἀνταντα τῷ πρώτῳ π. quare hæc, inquit, non possunt esse ad aliquid: q
camentorū
confundit,
quod falso Aristot. docet. Tu igitur qui caput ad corpus referri facis, summa genera x-
adversario:
συγγένειαν substantiæ scilicet, & eorum que sunt ad aliquid, confundis, quod mi-
hi per calumniam affingere voluisti, in quo imperitiam tuam detexisti. deinde,
” quia te iam cauillationes & tendiculae deficiunt, quid enim, inquis, tibi vis,
” cum dicis pedes mysticos, & caput mysticum? Nonne ita declaras
” te loqui de corpore ecclesiæ, quod non humanis sensibus percipi,
” sed solis fidei oculis intelligi potest? Iam autem supra demonstrau-
” Ecclesiæ corpus sub Christo capite esse inuisibile. Ego cum mysticos
pedes dixi, hoc mihi volui, non esse scilicet veros pedes, de quibus loquer, sed ha-
bentes charisma ministrandi, cuius symbolum sint pedes, symbolica autem voca-
tura mystica, & symbola mysteria. Et licet charisma ministerij, quod Symboli-
cæ, siue mysticæ pedes significant, aut charisma præsidendi, quod mysticæ signi-
ficiat caput, oculis fidei solis videamus, ipsos tamen ministros, & ipsos presi-
des oculis corporis cernimus. Tu verò mystica qui dicit, inuisibilia eum dicere
existimasti. Si pedes spirituales dixissem, multo magis hoc existimasses, quia
spiritualia non videntur oculis corporis. Simili errore existimare, & dicere pos-
ses, Petram Horeb, quam Moyses percussit, & manauit aqua, non humanis sen-
sibus percipi potuisse, quia eam vocavit Apostolus spiritualem, cum ait, bibebat
autem de spirituali consequente eos Petra, Petra autem erat Christus. Interro-
ga, quid sibi voluerit Paulus? non intelligis interpretatum esse hic Apostolum,

Quo Anto-
nius non
intelligit,
quare ali-
quid dica-
tur mysticū.

Et licet charisma ministerij, quod Symboli-
cæ, siue mysticæ pedes significant, aut charisma præsidendi, quod mysticæ signi-
ficiat caput, oculis fidei solis videamus, ipsos tamen ministros, & ipsos presi-
des oculis corporis cernimus. Tu verò mystica qui dicit, inuisibilia eum dicere
existimasti. Si pedes spirituales dixissem, multo magis hoc existimasses, quia
spiritualia non videntur oculis corporis. Simili errore existimare, & dicere pos-
ses, Petram Horeb, quam Moyses percussit, & manauit aqua, non humanis sen-
sibus percipi potuisse, quia eam vocavit Apostolus spiritualem, cum ait, bibebat
autem de spirituali consequente eos Petra, Petra autem erat Christus. Interro-
ga, quid sibi voluerit Paulus? non intelligis interpretatum esse hic Apostolum,

quid illa petra, in enigmate, & symbolicè, siue mysticè significari? significabat enim Christum, qui erat Petra spiritualis, id est, spiritualiter ac mysticè in illa petra significatus.

Quod autem dicis te supra demonstrasse, Catholicæ ecclesiæ corpus sub Christo capite inuisibile esse, dixisti tu quidem, sed non probasti: immò ego visibile esse ex eisdem locis scriptura à te nulè recitatis visibile esse demonstrauit, & licet neges obstinate, conuicitamē. Pergis probare, Ecclesiam, qua est corpus mysticum Christi, esse inuisibile. Hoc, inquis, vnum dicam, satis constare ex hoc loco, quosnam Paulus intelligat, cùm disputat de mystico corpore Christi, omnes, inquit, nos in uno spiritu in vnum corpus baptizati sumus: & omnes uno spiritu potati sumus. est igitur deueniendum ad vnum spiritum sanctum, vt in eo Catholicæ Ecclesiæ compactum, & cohærens corpus reperiamus. Homines quidè sunt aspectabiles, sed hoc nobis non est peruum, vtrum hic, vel ille ad corpus Christi verè pertineat. Vera hæc sunt Antoni, quis tibi negat? sed quomodo ex hi efficiatur, corpus mysticum Christi, quod est Ecclesia, esse inuisibile, non probasti. et si enim Christum caput non haberet perfectè nisi iusti, quos Deus nouit solus, quia tamen Ecclesia est permixta ex iustis & peccatoribus, utrisque in Christi mortem baptizatis propter communionem mysteriorum siue sacramentorum visibilium, tota est corpus Christi mysticum visibile, quamvis alia membra sint viua, alia sunt mortua, nondum à corpore Christi absisa, id est, ex Ecclesia per anathema electa, que Apostolica constitutio apud Clementem in Ecclesia esse dicit, sed non in pace Ecclesia. Quod autem vtrumque membra ad vnum corpus pertineant propter baptismi communionem participationem, Paulus docet, cum ait, omnes nos in uno spiritu, in vnum corpus baptizati sumus. Pro eo atque diceret, ad hoc baptizati sumus, vt ad vnum corpus pertineamus. Sic interpretatur Theodoreetus in commentarijs huius epist. licet non eodem modo iusti & peccatores ad vnu corpus Christi pertineant. alijs enim sunt, vt paulo ante dixi, membra mortua: alijs viua: in illis per fidem habitat tantum Christus: in his per gratiam etiam iustitia. non dixit Apostolus, omnes nos, electi, in uno spiritu, in vnum corpus baptizati sumus; sed omnes nos, vt elec-tos, & non electos, in uno corpore mystico Christi, quod est Ecclesia, comple-teretur. Huc pertinet interprete Augustino, quod ait scriptura in Cant. Cant. in persona Ecclesiæ, pulchra sum & speciosa, vt tabernacula Cedar; speciosa sum, ut pelles Salomonis. Non enim ait, inquit Augusti, fusa fui, vt tabernacula Cedar, & speciosa fui, ut pelles Salomonis: Sed vtrumq; se esse dixit propter tem-poralem unitatem intra unam retia piscium bonorum, & malorum. Hactenus Augusti, lib. 3. de doctrina Christiana cap. 32. En testimoniis contra te testimoniis

Peccatores
quandiu nō
sunt pana-
tema eie-
cti ex eccl-e-
sia esse, lice-
non in pace
Ecclesie.

Quō iusti
& peccato-
res ad vnum
Christi cor-
pus, quod
est Ecclesia
licet non v-
no modo
pertineant.

Augusti
testimoniis
in Antoni
negantem
nium

Ecclesiam
vñibilem
mixtam ex
electis, &
non electis.
nium dicit, ne à te vñquā amplius iuxta sententiam Venulei iuris consulti pre-
duci possit. & paulò antè, notauit idem August. quia et corpus Christi verum,
& est corpus Christi permixtum, solere scripturam ab alijs ad alios transferre
seruonem, tanquam vnum sit, inquit, vtrorumq; corpus, propter temporalem
permixtionem, & communionem sacramentorum. Hoc autem in eodem capite
scriptura exemplo docet in Esa. Propheta, ducam, inquit, eacos in viam, quam
non nouerunt; & semitas quas nō nouerunt, calcabunt. & faciam illis tenebra
in lucem; & prava in directum. Hec verba faciam, & non derelinquam eos.
Mox de alia parte, que male permixta est, dixit, ipsi autem conuersi sum re-
trorsum. quāvis alij iam significentur his verbis; sed quia nunc in uno sunt, tan-
quam de ipsis loquitur, de quibus loquebatur, non tamen in uno erunt. ipse est
quippe ille seruus commemoratus in Euangelio, cuius Dominus cūm venerit,
diuidet eum, & partem eius cum hypocritis ponet. Haec tenus August. Ecce in-
flos & male permixtos, id est, peccatores in uno corpore Christi, quod est Ec-
clesia, secundum scripturam, Augustino etiam interprete. Cur igitur non sic tu-
ges, licer-
videat com-
munione
sacramēto
rū qua pro-
misquē elec-
ti & non
electi iuncti
Quare An-
tonius Ec-
clesiam vi-
fibilem ne-
gat, licer-
videat com-
munione
sacramēto
rū qua pro-
misquē elec-
ti & non
electi iuncti
rum, qua sunt omnes promiscuē iuncti nunc, vt Ecclesiam visibilem esse dicas,
nisi qui sint electi, videoas, quod Dei tantum est? non ob aliam causam, nisi quia
non vñ habere aliud caput, quam Christum, quem nunc nō propria specie vide-
mus, sicut non videmus, qui sint electi, quorū caput verē est; sed hoc caput habe-
sunt nunc. re tu non potes: quia caput, quod ille in corpore suo permixto visibili posuit, ha-
bere non vis. Homines, inquis, ipsi aspectabiles sunt, sed hoc nobis nō
est peruum, vtrum hic, aut ille ad corpus Christi pertineat. Cum
dixisti, homines ipsi aspectabiles sunt, addere debebas, & baptismus ipse, quo in
Antonij du-
xit, cui nō
satis est ad
confitendū
ecclēsiā esse
vñibile, qđ
corpus Christi, ingredimur, & visibles etiam, qui manent in ecclēsia, & qui so-
in Ecclēsiā
visibile fit
id per quod
ingredimur
lem? quia qui sint in ea electi, & qui non, id est, qui perfectè hoc est per chari-
tatem ad corpus Christi pertineant, & qui non, noluit Christus nobis esse visibi-
le, sed sibi soli reseruauit, qui solus videt in abscondito, sicut in Euangelio dicit.
Cur non contentus es, si videoas, qui ad corpus Christi pertineat, nisi simul etiam
Ecclesiam, quia qui sint perfectè in corpore Christi, videre non potes. Corp-
enim Christi negat, qui Ecclesiam visibilem negat. in hanc enim ingredimus,
qđ in vnum corpus Christi, sicut Apost. ait, baptizamus. Erras Antoni, erras, si
putas

putas non pertinere vlo modo nunc ad corpus Christi, qui non verè pertinent.
 si enim ita est, male paulo antè August. scripturam sequens notauit esse corpus
 Christi verum, & corpus Christi permixtum, scilicet ex vero, & simulato: si-
 mulatum corpus vocat eos, qui fidem quidem habent, sed mortuam & fictam
 contrariam es, quam Apost. in epist. ad Timot. vocat fidem non fictam. Hoc au-
 tem non credo audebis dicere, ne correclor Augustini videaris, immo corrector
 Pauli, qui dixit omnes nos tam bonos quam malos comprehendens, in uno spi- Antonij
 ritu, in unum corpus baptizati sumus. Quare cum am. hac quatuor Ecclesiam commentis,
 Catholicam, sanctorum communionem, peccatorum remissionem, & vitam a-
 ternam nexus indissolubili inter se coherere, & à Turriano diuelli, & distrabi,
 tuum commentum est hoc Antoni. Si enim hæc sunt in vero corpore Christi, sunt
 igitur in corpore Christi permixto, siquidem corpus Christi permixtum ex ve-
 ro corpore Christi, & ex non vero permixtum est. & qui ista non discernit in
 Ecclesia electorum, eadem ratione non discernit in Ecclesia permixta: quia in
 ea continetur Ecclesia electorum, que est vnu corpus nunc cum permixta. Si-
 quidem, vt paulo antè Augustinus aiebat, in uno sunt nunc boni, et mali, sicut in
 uno rei boni, & mali pisces. Adiungis postea. Sed est aliud, quod valde
 mirerum in Turrianum: non enim contentus Christo capite inui-
 sibili, aliud ponit, quod sit visibile, nempe Petrum. Atqui non mi-
 nus est hodie Petrus inuisibilis, quam Christus. Respondet Tur-
 rianus, Petrum esse visibilem in suis successoribus. Obscro cur
 igitur nō tantundem saltem tribuit Christo, quantum Petro? cur
 nondicit Christum reddi quodammodo visibilem in suis legatis?
 Scenim ille, qui vos audit, me audit, &c. Hic etiam aliquid dicit Anto-
 niu, quod ei concedamus, quām verò ad rem causā, ipse viderit. Est, vt dicas,
 Christus quodammodo visibilis in ministerio suis, ita vt vnu quisq; minister Chri-
 sti, tanquam in virtute, sicut ait B. Petrus, quām administrat Deus, imaginem
 gerat Christi secundum mensuram donationis, Diaconus in gradu Diaconi:
 Presbyter in ordine, & gradu presbyterij: Pontifex tanquam summus minister
 Christi, & caput Ecclesia imaginem gerit Christi veri capitū, cuius vicarius
 est. Vos autem quia nullos ministros habetis, in nullis ministris Christū habe-
 tu quodammodo visibilem. nemo enim sibi sumit honorem, nisi qui vocatur à
 Deo, tanquam Aaron. dic tu Antoni, à quo vocatus est Lutherus, vt esset episco- Quomodo
 pus, & ordinare ministros posset? à quo inquam vocatus nisi à seipso? optat de Antonius
 inde Antonius, vt non proferam fragmentum epistolæ Ioh. Patriarchæ Const. aduersariū
 ex epistola eius ad Constatinum natione Syrum Episcopum Romanum, cui Gre- nō gene-
 gorius II. successit, optat inquam, vt nō proferam: quia ibi caput illud analogia
 Pauli, ad Pontificem retulit. Sic enim ait, atq; viam nihil moratus fragmen- nō arguē-
 tum tando, sed optando.

66 FRANC. TURR. ADVERSUS ANTON.

tum illud Constantinop. Augustinum potius consuluisses, &c. Sic confutat Antonius aduersarium non argumentando, sed optando: nouum genus confutatio-
nis. Hactenus ad locum 7. responsum sit.

Locus Octauus.

Pergamus ad locum octauum epist ad Heb. Lex vmboram obtinens futu-
rum bonorum, non ipsam imaginem rerum ijs hostijs, quas singulis annis easdem
assidue offerunt, nunquam potest accedentes sanctificare, &c. ita concinnant
locum suo stylo noster *Thesaurus*.

Sophysma Turriani.

Vmbram inquit habebat lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem
rerū: in novo igitur testamento non sunt vmbrae, sed imagines earū rerum, que
aperte & sine vlo anigmate in calo sunt. itaq; in imaginibus ac mysterijs ipsa-
rum rerū, que in calo reuelata facie cernuntur, voluit Deus implere in ecclesia
noua veteres vmbras & typos. vnde necesse est, vt ita Christus securā atq; vmbra
throni David nunc impleat, vt non de calo tantū, sed in ipsa Ecclesia, qua
in terris est, regnet, quare cum regnet in terra, ac non per se, consequens necessa-
riū est, vt aliquem suo loco constituerit, in quem regnum illud transulerit, qui
personam suam gerat, ac suam ferat imaginem. is est summus Pontifex, Petri
successor, & rex spiritualis, & imago regis Christi, qui in calum ascendit, in
quo prafide regni spiritualis, quod est Ecclesia, impletur, quod dixit Angelus
Luc. 1. Dabit illi Deus sedem David patris eius, & regnabit in domo Iacobin
eternum, & regni eius non erit finis.

Solutio superioris sophismatis.

CAPVT I.

NO quodam argumentandi genere, ex vna negatione
multas affirmations, nec eas quidem satis sibi constan-
tes collegit Turrianus, qui ex hoc loco pessimè intelle-
cto, non potuit, nisi pessimè argumentari. Quæramus
igitur verum sensum, quem Turrianus deprauavit. Si ex negatio-
ne, vt tu fingis, ego affirmaciones collegissim, non novo quodam argumentandi
genere, sed tibi vstatissimo vsus essem. quid enim aliud egisti proximo superiori
capite; quam sic argumentari, Paulus non nominat aliud caput Ecclesia quam
Christum, igitur solus Christus caput Ecclesie est. Cum dixisti me ex vna
negatione affirmaciones multas colligere, debebas tu quidem notare negationem,
sed quia sciebas te mentiri, non notasti. Sed notemus nos: negationem dicas, q.
quod Apostolus ait, & ego ad argumentandum sumpsi, vmbram habebat lex
futurū bonorum, non ipsam imaginem rerum, vnde ego intuli, in novo igitur
testamento non sunt vmbrae, sed imagines earū rerum, que aperte, & sine vlo
anigmate.